

El Palà

Vacarisses

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Prop de l'urbanització el Palà/can Xoles
Emplaçament Al km 35,5 de la ctra. C-58 camí en direcció sud, uns 200 m

Coordenades:

Latitud: 41.60369
Longitud: 1.87161
UTM Est (X): 405971
UTM Nord (Y): 4606391

Classificació

Número de fitxa 08291 - 50
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 000600900DG00F

Fitxes associades:

[El Bovet](#)

[Camí Romeu](#)

[Hostal de Palà](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 21/05/2010 - 02:00

Descripció

Masia de dimensions mitjanes que consta d'un cos residencial d'origen antic més altres cossos de construcció recent, els quals formen un clos tancat amb un pati interior més o menys enjardinat i amb un pou antic al centre. L'habitatge antic és de planta quadrada, amb planta baixa més un pis/golfes i coberta a dues vessants. La façana principal, orientada a migdia, es caracteritza per un interessant porxo que va de cap a cap, amb arcades de mig punt que sostenen, al pis superior, una galeria formada per arcs de menors dimensions i barana d'obra calada. Actualment tota la façana és coberta per heura. El portal d'entrada, a l'interior del porxo, és adovellat. L'interior de la casa està distribuït en tres naus, la central coberta amb volta catalana. A la part posterior es conserven tres cups. Malgrat el seu origen molt antic, les característiques constructives que es poden observar, força homogènies, semblen correspondre a un mas dels segles XVII-XVIII. Aquesta construcció originària s'ha completat amb annexos més recents. Al costat sud-oest hi ha el primer que es va construir, fet amb blocs de formigó i adossat en angle recte a la casa. La resta d'annexos foren construïts a partir dels anys seixanta, quan Miquel Segarra, el mateix propietari del Bovet, va adquirir el mas. Per això l'obra recent es caracteritza, igual que a l'altre mas, per l'abundància de galeries fetes amb maó vist. Segarra va completar el cobert del sud-oest amb un nou cos, amb galeries d'obra calada que miren a l'exterior. Al costat de llevant aixecà un cos adossat a la casa principal amb diferents nivells de galeries i baranes també d'obra calada, amb una mena de torratxa que sobresurt. A la part més occidental hi edificà una construcció de planta triangular d'una sola planta amb funcions d'habitatge i un altre cobert independent.

Història

Aquest mas estava situat molt a prop d'un encreuament de camins que hi havia just al punt on s'aixecava l'hostal de Palà. D'una banda, el camí vell d'Olesa a Manresa (que deriva de l'antic camí romà per la vall del Llobregat). D'una altra banda, el camí romeu (de Barcelona cap a Montserrat), que passava transversalment per aquesta zona. Igual com molts dels masos del sector occidental del terme de Vacarisses, era un alou del monestir de Santa Cecília de Montserrat. Inicialment se'l coneixia com a mas Riera i és un dels que es tenen notícies més antigues. L'any 945 (o 947) una tal Plàcidia, amb el consentiment del comte Borrell de Barcelona, dona al monestir l'alou del mas Riera, que posseeix en el terme de Vacarisses, llindant amb l'alou de Santa Maria (de Montserrat). L'any 990 es té notícia de la donació per part del comte Borrell d'un altre alou al monestir, el qual sembla situar-se al "lloc dit Riera". Aquesta possessió va ser objecte d'una disputa, ja que un tal Unifred Garsen i la seva família tenien usurpat l'alou que el comte Borrell i Plàcidia havien donat a Santa Cecília de Montserrat, i una sentència de l'any 1051 restitueix la possessió al monestir. En el Capbreu de l'any 1259 sobre els dominis de l'esmentat monestir, apareix esmentat com a "manso de Riaria". Ja al segle XV, era conegut com a mas Bayona o mas Riera Bayona. El 1486 el senyor de Vacarisses concedí al seu propietari (Salvador Bayona, que també posseïa el mas Muntanyans) llicència per poder construir una carnisseria al costat del camí ral o romeu. Ja a la segona meitat del segle XVI el mas es trobava a mans de la nissaga dels Font; concretament: Joan Font (1570, que testà el 1596), Francesc Font (1597), Antoni Pau Font, Francesc Font (1634) i Magdalena Font (que testà el 1693). Aquesta es casà amb Salvador Palà. Els successors foren Francesc Palà (que testà el 1693), Francesc Palà (1727) i Fermí Palà (1780). Aquest últim encara pagava un cens per la caseta o carnisseria de Palà que tenia vora el camí romeu. D'altra banda, els propietaris devien haver acumulat el terreny d'alguns masos rònecs. Per exemple, Francesc Font consta com a posseïdor d'altres masos (Muntanyans, les Valls i Monfahí) ja aleshores deshabitats. Es coneixen les afrontacions de les terres del mas a partir del capbreu de l'any 1724, i en aquest moment era una de les heretats més grans de Vacarisses, de 500 jornals de llaurada de mules, i llindava, entre d'altres, amb propietats dels masos Castellet i mas Tovella (aquest últim ja en terme d'Esparreguera). En aquest moment es parla del mas Riera Jussana, cosa que fa pensar en la probable existència d'un mas Riera Sobirana. El topònim de Riera fa al·lusió a la "riera de Marà", que discorre "més avall" del mas. Amb el temps, el topònim de Palà ha guanyat importància i ha acabat donant nom a tota la zona on es situa. A

principis de segle XX un tal Ricard Palà sembla que fou un dels últims propietaris amb aquest cognom. Entorn de la dècada de 1960 la masia fou adquirida per Miquel Segarra, el qual havia comprat uns anys abans la casa veïna del Bovet. Per aquest motiu les reformes arquitectòniques que s'hi van fer a partir d'aquest moment tenen moltes similituds amb les del Bovet. La masia del Palà també ha tingut vincles familiars fins èpoques recents amb l'hostal del Palà.

Bibliografia

- AA.DD. (2006). Catàleg de masies i cases rurals susceptibles de recuperació o preservació. Ajuntament de Vacarisses; Associació Catalana de Municipis i Comarques; SART-FEC, Universitat de vic, fitxa. 12
- PIÑERO, Jordi; SERRA, Ramon (2008). "El camí romà de la Torre del Breny i la vil·la de can Font de Cirerencs (Castellgalí)", Dovella, núm. 98, Centre d'Estudis del Bages, Manresa.
- VALLS i PUEYO, J (1995). "Els Font i els Palà de Vacarisses", Balcó de Montserrat, núm. 318 (febrer).
- VALLS i PUEYO, J (1997). "El mas Riera", Balcó de Montserrat, núm. 352 (desembre).
- VALLS i PUEYO, J (2003). "Les possessions monàstiques als termes de Vacarisses i Rellinars", Balcó de Montserrat, núm. 419 (juliol).
- VALLS i PUEYO, J (2003). "Aldí de Vacarisses", Balcó de Montserrat, núm. 421 (setembre).

